

Hebrejska Tora

— osnovica Biblije

Izborni predmet uz Biblija SZ ECTS 3

A) Vjera u Petoknjižju, vjera u Bibliji

Abraham (Post 15),

Prelazak preko Crvnoga mora (Izl 14)

B) Izvori biblijskoga proroštva u Tori

Abraham (Post 20), Mirjam (Izl 15),

Mojsije (Pnz 18)

Dođi, Gospodine Isuse!

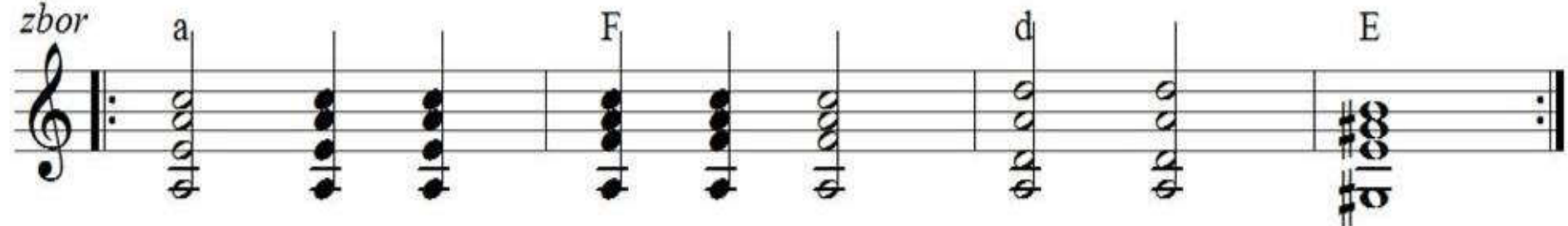
melodija

Do - đī, Go - spo - di - ne, I - su - se!

ref.

zbor

Do - đī, Go - spo - di - ne, I - su - se!

Hebrejska Tora – osnovica Biblije
četvrtkom u 10:15, ECTS 3
amdg.ffrz.hr > nastava > FFRZ

Vjera u Tori, vjera u Bibliji

Vjerujte u Boga i u mene vjerujte (Iv 14,1)

učenici – vjernici (Iv 2,11)

molitva i velika vjera majke Kanaanke (Mt 15,28)

Toma – vidio i povjerovao (Iv 20,29)

Hebrejska Tora – osnovica Biblije
četvrtkom u 10:15, ECTS 3
amdg.ffrz.hr > nastava > FFRZ

Abraham, vjernik

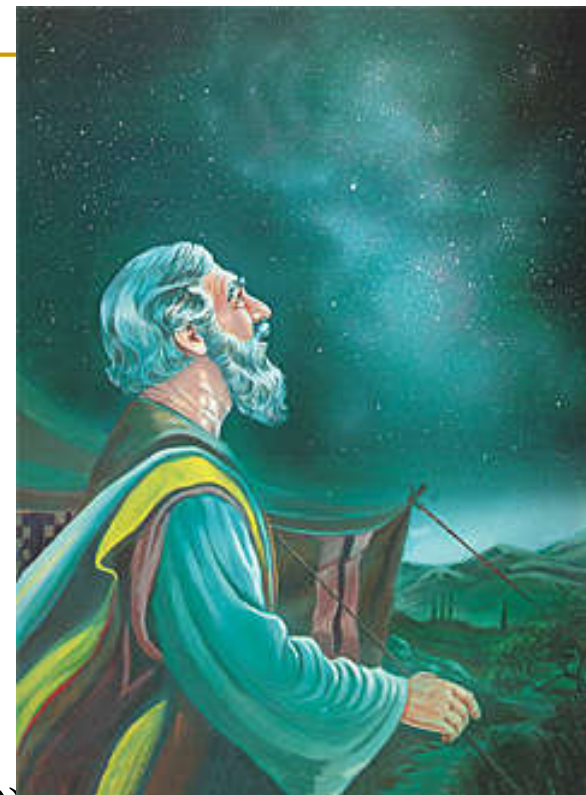
*Pogled u visine
i stečeno povjerenje*

Post 15,1-6 u kontekstu

Abrahamova vjera

- אָמֵן (Post 15,6) [he'emin] pouzdati se, pokloniti povjerenje; “Amen”
 - Prvi: ...*povjerova i uračuna mu se u pravednost* → Rim 4,3; Gal 3,6
- Prva molitva u **15,2s**
 - Dvostruka pritužba:
 - “Što ćeš mi dati?”(2), “Nisi mi dao” (3)
 - *velik narod* (12,2) ⇔ bez djece (11,30)
 - Pronašao riječi
- 3 + 1 Božji odgovor (**15,4s**):
- Ne... (15,4), Pogledaj i broji..., Ovako... (v5)
- “Izvede ga” – neverbalno (אָצַח *jašach* ‘izvesti’ v5)

Pogled prema gore

- **Pogledaj!** (נבט hi. *hibbit*)
 - Usmjeren, svjestan pogled
 - Usp. “zemlja koju ću ti pokazati” (12,2)
- U njega gledajte i razveselite se (נבט Ps 34,6)
 - Mojsije se bojao u Boga gledati (נבט Izl 3,6)
- Pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio (נבט Br 21,9)
 - Oči upirem Hramu tvojemu (נבט Jn 2,5)
- Gledat će onoga koga su proboli (נבט Zah 12,10; Iv 19,37, usp. Gledaju na me Ps 22,18)

Abraham i Melkisedek

- ❑ “poslije tih događaja...” (15,1)
- Svećenik כהן *kohen* donosi (Post 14,18)?
 - ❑ kruh i vino
 - ❑ Što čini (v19.20)?
 - ❑ Blagoslivlja! – koga?
 - ❑ Abrahama (19), Boga (20)
 - ❑ Potvrđuje Božju pobjedu
- Nova teološka spoznaja (22):
- יהוה = אל עליון *'el 'eljon* v18.19.20.22
- 1) Bog Svevišnji + 2) tvorac neba i zemlje v19.22
 - ❑ Plod u 14,23?
 - ❑ Abraham se odrekao ratnoga plijena

Sklapanje Saveza

- Bog štit i plaća (15,1)
 - “poslije tih događaja...” u 14,13.23
- Ljudski savezi problematični (v13)
 - Saveznici u velikom ratu
- Abraham se odrekao ratnoga plijena (v23)
- Božja objava u 15,12.17:
 - תרדמה *tard^emâ* *tvrd san* (15,12 usp. 2,21);
 - Goruća zublja (KS), plamen (Š.)
Baklja (15,17) – vatra (usp. Izl 3; Dj 2)
- Savez ברית *b^erît* – kako se sklapa? (15,18)
- לאמר *le'mor* “rekavši” (KS), “i reče” (Š) = riječju:
- “Dat ću ti zemlju” – povjerenje pretpostavka

Kako nastaje vjernička zajednica

Prijelaz preko Crvenoga mora (Izl 14)

Slika Izlaska – Otkupljenja

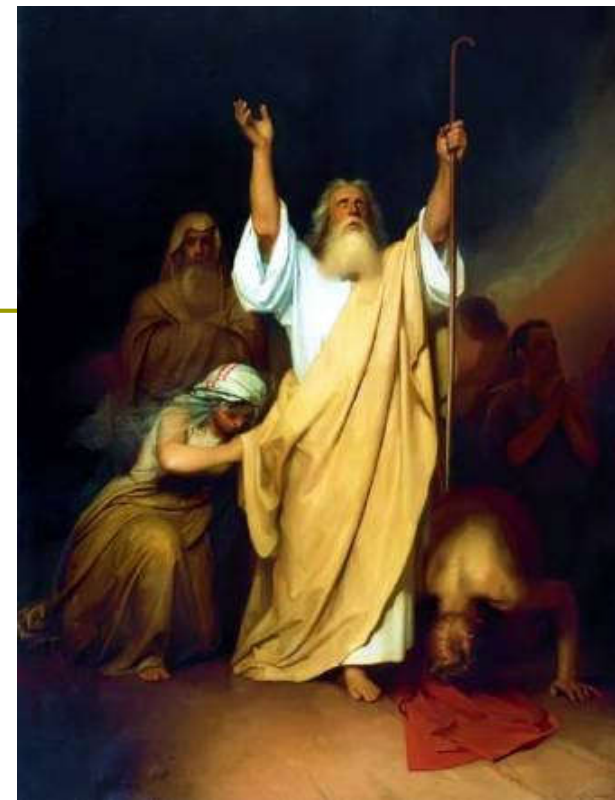
Put do vjere

- **Vjera, steći pouzdanje**
(אמן Izl 14,31 usp. Post 15,6)
 - Tko? U koga?
- **Zajednica, narod**
- **u Boga i Mojsija (usp. 4,1)**
 - “Ako mi ne vjeruju?” (4,1)
 - Stanje u 14,10:
- **Velik strah (ירא), krik (צעק *ṣā‘aq*) 14,10**
 - Izopačenje u 11s?
- **Napad na Mojsija (11s)**
 - Egipat nema grobnih mjesta?
Uzeo si nas da umremo u pustinji (11)
 - Bolje robovati (12)

Precizna pedagogija

- Mojsijev postupak u Izl 14,13:
- “Ne bojte se!” (ירא)
 - – korijen problema iz v10 (ירא)
 - ⇔ protunapad, povlačenje, obrana...
 - → “pobojali se (ירא) יהוה” (31)
- יִשַׁע *jaša* ‘spasiti – usred voda
 - Mojsijevo iskustvo u Izl 2 + 14,13.30; 15,2
 - “Gledajte *spasenje!*” (v13)
 - יהוה je *spasio* Izraela (v30)
 - “Postao mi je *spasenje*” (15,2)
- Krik צַעַק *šā‘aq* “Što vičeš k meni!” (14,15)
 - (HB, LXX, Vg i Šarić)
 - Mojsije Bogu (צַעַק *šā‘aq* usp. narod u 14,10)

Božja pobjeda

- ❑ יהוה će se boriti za vas (Izl 14,14)
- ❑ = Bog čini bezopasnim (14,24s)
 - המם *hāmam* zbuniti, blokirati (24)
 - Blokirani kotači (25)
 - “Egipat” (26x), ne “Egipćani”
- ❑ Svrha: 14,4.18.25?
 - “Egipat će spoznati...” v4.18
 - tko govori o i što u v25?
 - Egipat: “יהוה se bori za njih” – spoznaja Boga
- ❑ Slika otkupljenja: 14,16.22.29 – nalog, opis, sažetak
- ❑ “Posred po mora po suhome”

Dođi, Božiću

II. Božićne litanije

E Fism A H Cism H E

Do - đī, Bo - ži - ću, do - đī! Do - đī, I - su - se naš!

Hebrejska Tora – osnovica Biblije
četvrtkom u 10:15, ECTS 3
amdg.ffrz.hr > nastava > FFRZ

Izvori biblijskoga proroštva u Tori

“Formule”

- **Proročka formula** (o dolasku Božje riječi):
- **Jahve uputi Abram u riječ (Post 15,1) KS**
- ... יהוה אל דבר היה *haja d^ebar 'Adonaj 'el...*
- **“dođe riječ Gospodnja Abrahamu”**
- **Glasnička formula: Ovako govori G.**
- יהוה אמר *kô 'amar 'Adonaj*
npr. **Izl 4,22; 5,1**
 - **“Ovako kaže Jahve: Izrael je moj prvorođenac” (KS)**
 - **“Ovako veli Jahve, Bog Izraelov: Pusti narod moj!”**
- **Riječ Gospodnja: נאם יהוה *n^eum 'Adonaj***
npr. **Post 22,16s**
 - **“Kunem se samim sobom, izjavljuje Jahve: Kad mi nisi uskratio sina, blagoslov ću na te izliti...”**

Prvi prorok (Post 20,7)

- Tko govori u Post 20,7 (usp. v6)?
- Bog – noćni pohod *stranom* kralju 20,1-7
 - Kome Bog govori (usp. 20,3)?
- Abimelek Gerarski – strani kralj
 - Abraham – prorok i za neizraelce
 - Kakav je čovjek (v11)?
- predrasuda i strah (v11)
 - Za život
 - Zanijekao ženu

Na djelu

- ❑ Prva proročka zadaća?
(Post 20,7.17)
- “molit će” – najava (v7)
- Moli (v17) izvršenje
– zagovornik
 - ❑ Zagovorna molitva
 - ❑ Uspješno? (v17)
- Bog liječi (v17) – bitna molitva
 - ❑ v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 חַיָּה (*ḥajâ* živjeti)
 - v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)

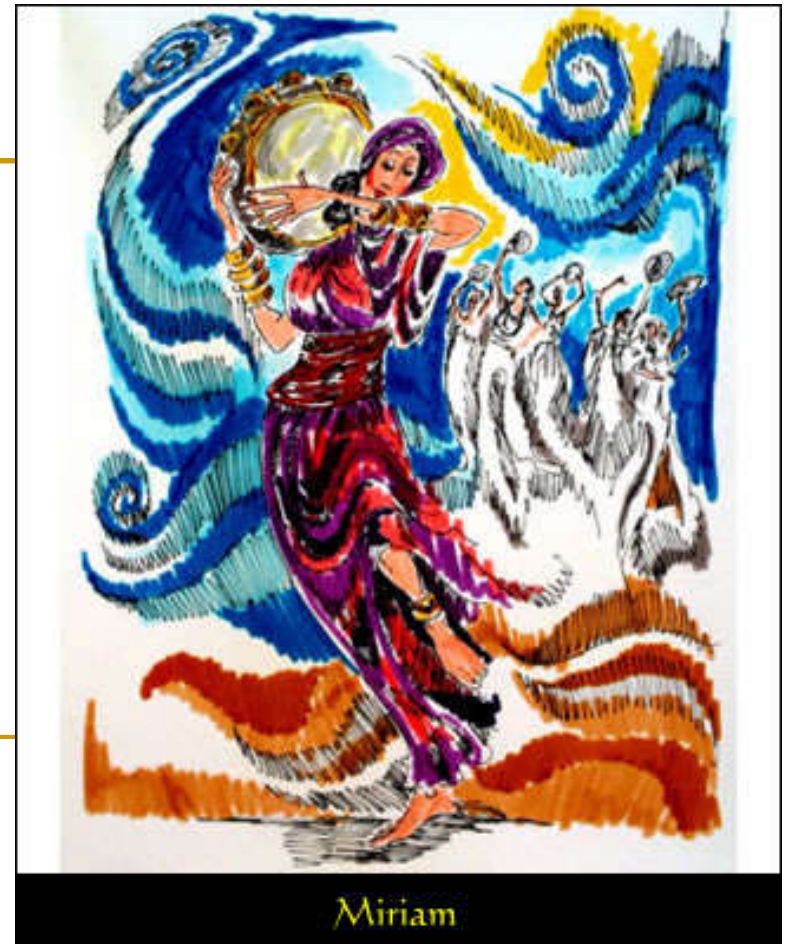
Mirjam

*Proročica
i predvoditeljica*

Izl 15,20s

Br 12

Mih 6,4

Mirjam

- prva נביאה *n^ebi'â*, u Zakonu
 - “proročica”
- uz središnji događaj u **Izl 14**
 - Koje riječi govori i odakle joj (**15,21 usp. 1b**)?
- “Slavom se proslavio...” (v21 usp. 1b)
- **Odgovor, pripjev (ענה ‘*anâ* “odgovoriti”)**
 - predvodnička uloga u Izl 15,20?
- Sve se pridružuju – dosl. “za njom” (v20)
 - novo značenje: “pjevati” u v1.21
- nalog “pjevajte” (v21)

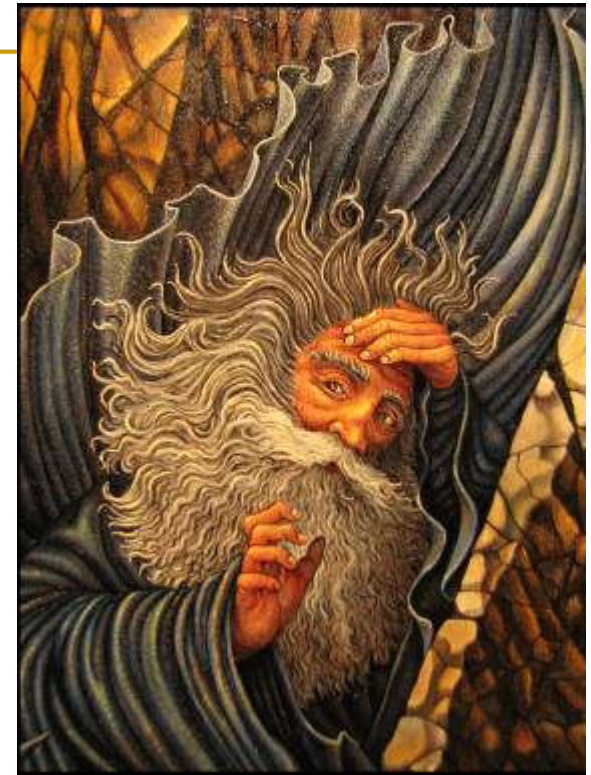
Poput velikoga spasitelja

- ❑ Čija sestra (Izl 15,20)?
- Aronova – liturgijska funkcija
 - ❑ Tko rješava sukob u **Br 12,4**
- “Vas troje u šator sastanka...”
 - ❑ Kako zajednica reagira kad je pogođena gubom (**Br 12,15**)
- Čekaju – sačuvan autoritet (v15)
 - ❑ Usp. “Javljam se proroku...” (v6)
 - ❑ spašava li brata u Izl 2?
 - ❑ Što je Mirjam prema (*Mih 6,4*)
- Predvoditeljica naroda s Mojsijem

Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz 18,15?
- **נביא *nabî*** “kao što sam ja” (Pnz 18,15)
 - Vjerodostojna oporuka usp. v18:
 - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- **Posrednik *Saveza* (18,16)**
 - prenosi “im” Božje riječi (v18)
 - Definicija proroka u Pnz 18,18b:
- **“Dat ću riječi svoje u njegova usta...”**
 - Prva dužnost proroka – primiti riječ
 - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- **Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)**
 - Mojsije jedinstven (34,10):
- **“licem u lice”, poslan od Boga *שלה* *šalah* (11)** □ Isus

- *Uloga u Hoš 12,14:*

■ Vodi i čuva

- *Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?*